

Täysistunto

Keskiviikko 10.4.2024 klo 13.59—17.56

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 11/2024 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 5/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 5/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.49 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön, jonka pohjana on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta. Esitys koskee EU:n digimarkkina-asetusta ja sisältää ehdotukset tarvittavaksi kansalliseksi lainsäädännöksi.

Kyseessä on jäsenvaltioissa sellaisenaan sovellettava asetus. Täydentävän sääntelyn määrä varmistaa, että kansallisten viranomaisten toimivaltuudet ovat selkeät ja riittävät asetuksen täytäntöönpanosta vastaavan Euroopan komission avustamiseksi ja asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Esityksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena digimarkkinasäädökseen liittyvissä asioissa sekä voisi salassapitosäännösten estämättä vastaanottaa digimarkkinasäädöksen artikloissa tarkoitettuja tietoja muilta kansallisilta viranomaisilta ja luovuttaa niitä Euroopan komissiolle.

Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana viranomaisena digimarkkinasäädöksen nojalla tehtävillä tarkastuksilla ja markkinatutkimuksissa sekä markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön tekijänä.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella talousvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Digimarkkina-asetuksen tavoitteena on turvata kilpailun säilyminen digitaalisilla markkinoilla estämällä markkinoiden keskittyminen vain kaikkein suurimpien alustayritysten haltuun. Asetuksella asetetaan velvoitteita EU:n sisämarkkinoilla niin sanotussa portinvar-tija-asemassa toimiville suurimmille alustayrityksille sekä kielletään kyseisiltä portinvar-tijoilta tiettyjä epäoikeudenmukaisia ja markkinoiden keskittymiseen johtavia menettely-jä. Asetuksen tavoitteena on myös varmistaa sisämarkkinoiden toimivuus yhtenäisen sään-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

telyn avulla ja estää kansallisista keskenään poikkeavista sääntelyratkaisuksista seuraava sääntelyn hajautuminen.

Asetus on sellaisenaan velvoittavaa oikeutta, eivätkä jäsenvaltiot saa antaa asetuksen kanssa ristiriidassa olevaa tai päällekkäistä sääntelyä. Asetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä tarvitaan kuitenkin sen varmistamiseksi, että kansallisten viranomaisten toimivaltuudet ovat selkeät ja riittävät.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisätään uusi 1 b luku, jossa säädetään viraston digimarkkina-asetukseen liittyvistä tehtävistä. Uusilla tehtävillä on luontainen liityntä viraston toimialaan, joten ratkaisu on tarkoituksenmukainen. Kansallisen keskitetyn viranomaisen asema varmistaa sujuvaa tiedonkulkua ja tehtävien selkeää koordinaatiota.

Digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanossa kansallisten viranomaisten rooli rajoittuu komissiota avustaviin toimenpiteisiin. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuva työmäärä riippuu komission tieto- ja avustuspyyntöjen määrästä sekä kolmansien osapuolien virastolle ilmoittamista portinvartijoiden käytäntöjä ja käyttäytymistä koskevista tiedoista. Valiokunta korostaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston riittävien resurssien turvaamista myös nyt säädettävien uusien tehtävien hoitamiseksi.

Mietintö on yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

14.52 Timo Harakka sd: Puhemies! Tämä on tärkeä osa kansallista täytäntöönpanoa tässä äärimmäisen keskeisessä datamarkkinoita säätelevässä laissa. Nyt päättyvällä kaudella han komissio pani liikkeelle viisi suurisuuntaista digitaalisten markkinoiden ja datatalouden sääntelyhanketta, joista voi ehkä sanoa, että tämä DMA eli digitaalisten markkinoiden säädös on ehkä kaiken tämän pohja, koska siinä on tunnistettu se erityisesti digitaalisiin markkinoihin liittyvä keskittymisvaikutus, tällainen oligopoli, josta ehkä parhaiten kertoo se, että analyysin mukaan tämä lainsäädäntö portinvartijoiden osalta koskee kuutta suur yritystä, voisi kai sanoa megayritystä, jotka ovat Alphabet eli Google, Amazon, Apple, ByteDance eli TikTok, Meta ja Microsoft. Tältä osin on käynyt ilmi, että kilpailulainsäädäntö on aivan välttämätön työkalu, toki sellaisenaan riittämätön, ja siksi tämä portinvartijalainsäädäntö on välttämätön. Hyvä esimerkki tuoreesta kilpailupäätöksestä on se, että komissio määräsi Apple-yhtiölle 1,8 miljardin euron sakot sen tähden, että Spotify ei ollut täysin kilpailukykyisessä tilanteessa yhtiön omaa Apple Music -musiikkipalvelua vastaan. Voidaan siis todeta, että tämä on kaikissa Euroopan maissa ja koko Euroopan tasolla merkittävä uudistus, ja silloin tietysti sillä, kuten useilla muillakin datatalouden sääntelyhankkeilla, on kansallisia vaikutuksia.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on tässäkin asiassa luontevasti se kansallinen viranomainen ja yhteyspiste eurooppalaisiin toimijoihin, ja tämän takia kiitän erityisesti valiokunnan puheenjohtajan aivan viimeisiä virkkeitä siitä, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston resursseista täytyy pitää huolta. Tämä oli aikaisempi viestini myöskin ministeri Satoselle, jonka alaisuudessa KKV toimii. Siellä jo nyt on nähty se, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston resurssit ovat täysin riittämättömät ottaen huomioon sen, miten välttämätöntä, tärkeää työtä se tekee kilpailun edellytysten edistämiseksi ja tässä datataloudessa ja digitaalisessa taloudessa, jossa vallankäyttö myöskin pienemmillä alustoilla saattaa johtaa vastaaviin torppariasetelmiin kuin näitten mega-alustojenkin sovelluspalveluissa toimivien osalta. Siksi on eh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

dottoman tärkeätä, että KKV:n resursseista pidetään erityistä huolta ja että ne eivät joudu valtiontalouden säästöleikkurin kohteeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

14.56 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan kansallisen lainsäädännön päivytystä asetuksen vaatimuksen mukaiseksi, ja tosiaan talousvaliokunta katsoi sen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

Digimarkkina-asetuksen päätavoitteena on turvata kilpailu digitaalisilla markkinoilla estämällä markkinoiden keskittymistä suurimmille alustayrityksille, ja itse asiassa tässä kollegat Harakka ja Puisto juuri näin totesivatkin. Tämä sisältää tiukkoja vaatimuksia näille yrityksille ja kieltää tietyt epäoikeudenmukaiset käytännöt. Asetus on suoraan velvoittavaa oikeutta, mutta kansallista sääntelyä tarvitaan varmistamaan selkeät toimivaltuudet ja riittävä tuki Euroopan komissiolle asetuksen täytäntöönpanossa. Mietinnössä todellakin mainitaan myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston uusista tehtävistä asetuksen puitteissa ja korostetaan viraston resurssien tärkeyttä uusien tehtävien hoitamisessa.

Tämä käytiin perusteellisesti läpi talousvaliokunnassa ja vietiin tosiaan yksimielisesti läpi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

14.57 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kiitos talousvaliokunnan puheenjohtajalle ja edustajille.

Tämän asian keskeisyys nyt ei varmasti kellekään ole epäselvää, mutta olisin ehkä laittanut katseita vielä vähän enemmän tulevaan: kun eduskunnassakin nyt ollaan, ihan oikein, käsitelty EU:n avaintavoitteita, niin samaan aikaan meidän pitää tämän lisäksi katsoa vielä eteenpäin tulevaa Eurooppaa ja tulevaa maailmaa, esimerkiksi data-asetusta, ja tässä me ollaan niin monenlaisen regulaation keskellä, että meidän pitää ymmärtää, miten me luomme sitä suhteellista kilpailukykyä Euroopalle ja suomalaisille yrityksille. Tämä, yllätys yllätys, liittyy myös vihreään siirtymään, koska sitä kautta, kun me teemme datan jakamista, me myös tehostamme ja parannamme puhdasta tai vihreää siirtymää — miten sitä haluaakaan kutsua.

Oikeastaan tietysti toivoisin nyt valtioneuvostolta ja vastuuministeriöltä sitä, että me katsoisimme hyvissä ajoin näitä mahdollisuuksia Suomelle, koska tämä läpileikkaa teollisuutta, tämä läpileikkaa palvelusektoria, aivan kaikkea, niin kuin edustaja Harakka tuossa kuvasi tämän maailman nykyisen tilanteen, jossa muutama jättiläinen tekee sen, mitä mekin tietysti haluaisimme tehdä, ja niin kauniisti kuin me puhumme tästä tasaisesta pelikentästä, niin sitä voisimme nyt yhdessä tasoittaa.

Eli kiitos talousvaliokunnalle, ja toivottavasti siellä ministeriössäkin katsottaisiin, miten me kootaan nyt yksityinen ja julkinen suomalainen ja pohjoismainen sektori yhteen ja tuodaan niitä aitoja ratkaisuja liittyen nyt tulevaan data-asetukseen, joka tulee muuttamaan erittäin paljon maailmaa ja toivottavasti Eurooppaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

14.59 Sakari Puisto ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitokset edustajille hyvistä puheenvuoroista. Tässä on todellakin kyseessä merkittävä uudistus, tämä digimarkkina-asetus EU:n tasolla. Me ei tietenkään valiokuntana siihen itse asetuksen sisältöön puututtu millään tavalla, eli meillä on se täytöntöönpano ja kansalliset toimenpiteet, mitkä nimenomaan koskevat kilpailu- ja kuluttajaviranomaista, ja on todellakin tarpeen, että siinä on myös tarpeelliset resurssit toimeenpanna näitä erilaisia vaatimuksia. Mutta tähän on tietysti hyvin merkittävä asia. Tämä liittyy juuri näihin ydinalustapalveluihin — siis mitä ovat erilaiset verkkoyhteisöpalvelut ja hakukoneet, selaimet, monenlaiset asiat — ja niillä on hyvin suuri vaikutus nykyisenkaltaisessa taloudessa ja vaikutusvalta myös kuluttajiin.

Ajattelen itse myös, että tässä EU-vaiuttamisessa tulevaisuuden kilpailukyky tulee kylä olemaan aivan avainasemassa. Samalla näillä teknologioilla, mistä juuri puhuttiin, on myös sitä kilpailukykyä edistävää vaikutusta. Eurooppahan on jäänyt jälkeen tässä aika pahastikin, vaikka ajattelen, että myös Suomessa itse asiassa meillä on aika paljonkin potentiaalia tällaisilla erilaisilla uusilla teknologia-alueilla, mitkä liittyvät myös fintech-yrityksiin ja vastaaviin.

Tässä ehkä päällimmäiset. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Harakka, olkaa hyvä.

15.00 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan vielä lisäisin pari näkökohtaa näihin ansiokkaisiin aikaisempiin puheenvuoroihin.

Ensimmäinen on tietysti se, että samalla kun kiinnitämme huomiota tähän kaikkein suurimpien alustojen kohtuuttomaan markkinavaltaan, niin kannattaa ehkä huomata, että tässä datataloudessa ja digitaalisessa taloudessa, jossa kaikki toimijat ovat tietyllä tavalla riippuvaisia myöskin vähän pienemmistä alustoista, Kilpailu- ja kuluttajaviraston normaalin kilpailulainsäädännön puitteissa pitäisi pystyä puuttumaan epäterveisiin toimintatapoihin. Jokaisessa Euroopan unionin maassa on tällaisia kansallisia alustoja, joissa välitetään kiinteistöjä, välitetään työpaikkoja, myydään käytettyjä tavaroita ja niin edelleen. Niillä saattaa olla kohtuuttomia ehtoja omille alihankkijoilleen, ja tällä tavalla se hidastaa ja hankaloittaa ensinnäkin muiden toimijoiden markkinoille pääsyä, jos ne saavat sen ikään kuin digitaaliseen talouteen jokseenkin luonnonlainomaisesti kuuluvan keskittymisen, ja siten se myöskin ehkä aiheuttaa alihankkijoille kohtuuttomia ehtoja.

Toinen tärkeä seikka tuotiin tässä esiin, joka on juuri se, millä tavalla laajemmin suomalaisen teknologian kilpailukykyä huolehdittaisiin Euroopan unionin puitteissa. Siltä osin kuin Euroopan unioni on vielä asiassa jäljessä suurvaltoja, Kiinaa ja Yhdysvaltoja, niin sekä sääntelyn ansiosta että suomalaisen innovaatiopolitiikan, suomalaisen fiksun sääntelyn ja myöskin jossain määrin tutkimus- ja kehityspanosten oikeiden suuntautumisten ansiosta meillä on monissa kriittisissä ja kärkiteknologioissa aivan globaaleja huippusuorituksia. Ja nyt oikeastaan se, mikä tästä valtioneuvoston EU-avaintavoitteesta puuttuu ja oikeastaan, voisi sanoa, huutaa poissaolollaan, on näitten teknologioiden puolesta toimiminen Euroopan unionissa seuraavan viiden vuoden aikana. Puhun 6G:stä, puhun kvanttietokoneista, puhun ylipäättään suurteholaskennasta ja siihen liittyvästä ekosysteemistä, kaikista niistä asioista, joissa Suomella on paljon menetettävää, jos eurooppalainen ensinnäkin säädäntö ja myöskin tutkimus- ja kehitystyö ja myöskin resursointi ei ole meidän kannalta kannattavaa. Ja tältä osin kun sitten pohditaan sitä, minkälaista teollisuuspolitiikkaa Euroopan unionissa pitäisi harjoittaa, niin sen sijaan, että protestoimme ja jättäy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

dymme kaikesta sivuun puhdasoppisesti, meidän tulisi miettiä, millä tavalla tutkimus- ja kehityspanoksia suunnattaisiin näihin kärkiteknologioihin tavalla, josta olisi nimenomaan Suomelle eniten hyötyä, ja tulisi edistää sen tyyppistä strategista ajattelua vihdoin viimein.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

15.04 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Me ollaan tässä salissa joistakin asioista jopa yhtä mieltä, ja yksi on varmasti tämä tutkimus- ja kehitys- ja innovaatiopanostus, mihin edustaja Harakka tässä viittasi. Mutta kyllä se minun oma pelkoni tässä nyt kulminoituu juuri siihen, että vaikka me kuinka sanomme, että joo, täällä Suomessa on pakko leikata, mutta tki:hin löytyy rahaa — niin mitä sillä rahalla tehdään? Tässä tullaan oikeastaan siihen ytimeen, mihin edustaja Harakka viittasi, että jos me ei sillä yhdellä eurolla vivuteta viittä euroa tai kymmentä euroa, niin vaikeata tulee. Tämä liittyy minun mielestäni just tähän kokonaisuuteen. Mitä Euroopalla nyt on todella maailmalle tarjota? Meillä ei kauheasti ole, mutta meillä on juuri tämä 5G, 6G, meillä on kvanttiosaaminen, meillä on jotain. Ja tämä kaikki lainsäädäntö, kaikki tämä, mistä me tänään puhumme, liittyy juuri tähän, että miten me pystymme täällä julkisen ja yksityisen yhteistyöllä kehittämään ja skaalamaan niitä innovaatioita, kun meillä on vastassa maailman kovimmat, isoimmat jätit, jotka eivät pelaa samoilla säännöillä.

Joten, arvoisa puhemies, nyt kun me puhumme teollisuuspolitiikan lisäksi digipolitiikasta, on aivan oikein, mitä edustaja Harakka sanoi, että EU:n avaintavoitteissa Suomi voisi nyt kerrankin profiloitua sanomalla Euroopan unionissa ”kyllä” eikä aina ”ei”. Tässä olisi yksi sellainen positiivinen narratiivi, jossa Suomi ja Ruotsi teknologiamaina, teollisuusmaina voisivat näyttää tietä siinä, miten me toteutamme ne kestävät digitaaliset arvoketjut ja miten me teemme niillä myös kestäväää kasvua eli tuloja suomalaisille yrityksille ja sitä kautta myös lisää työllisyyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto.

15.06 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän kansalliseen tki-politiikkaan, niin tässähän on varsin kunnianhimoinen tavoite rahoituksen osalta: lisätään panostuksia vuoteen 2030 mennessä aina neljään prosenttiin bkt:sta, mikä on itse asiassa todella paljon kansainvälisesti verrattuna. Voi herätä jopa se kysymys, että millä tavalla sitten löytyy se laatuperusta kaikille, varsinkin kun mennään pitkälti päälle kolmen prosentin. Siinä on oltava tarkkana kyllä. Käsittääkseni tämä vivuttamisajatus oli hallituksella juuri niiden päätösten takana viime syksynä, kun hallitus laittoi panostuksia esimerkiksi juuri näihin mainittuihin laskentatehopalveluihin, sekä tähän uuteen kvanttilaskentaan että myös tähän konventionaaliseen laskentaan. Tätä valintaahan on opposition puolesta myös itse asiassa kritisoitu, vaikka se minun mielestäni oli hyvinkin oikea.

Vaikka Eurooppa on jäänyt jälkeen suhteessa Yhdysvaltoihin, Kiinaankin — näissä on kilpailua näiden välillä — niin itse asiassa Suomellahan on varsin monella tällaisella kriittisellä, taloudellisen turvallisuuden kannalta tärkeällä osa-alueella ja myös läpimurtomahdollisuuksia omaavilla teknologia-alueilla poikkeuksellisenkin hyviä yrityksiä ja osaamista, kuten esimerkiksi mainittu 6G, laskentaosaaminen, erilaiset lohkoketjut, fintech-puoli, satelliittiteknologia ja niin edelleen. Olen kyllä itsekkin sitä mieltä, että tämä antaa meille nimenomaan kansallisesti mahdollisuuden profiloitua myös näissä kysymyksissä EU:n ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

solla ja siten, että jos lähdetään esimerkiksi kuitenkin tekemään joitakin tällaisia rahoitus-paketteja, niin kiinnitetään nyt ainakin huomiota siihen tutkimuksen laatuun ja kohdentamiseen. Tämä ajatus on käsittääkseni mennyt eduskunnassa eri valiokunnissa varsin läpi-leikkaavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

15.08 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! On aivan erinomaista, kuten edustaja Puisto tuossa totesi, että jo varhaisessa vaiheessa tehtiin panostuksia Helmi-quanttiyhteistyöhön. Ja yhtä erinomaista on se, että varhaisessa vaiheessa sitouduttiin rahoittamaan Lumi-supertietokoneen jatkoa kansallisesti enintään 250 miljoonalla eurolla osana jatkuvasti kasvavaa, tällä hetkellä käsittääkseni 11 EU-maan konsortiota, jotta huolehditaan siitä, että meillä on jatkossakin Euroopan tehokkain supertietokone ja sen ympärille mahdollistuva ekosysteemi.

Mutta tässä on juuri kysymys tästä, miten se ekosysteemi mahdollistuu. Missä on se strategia, joka nämä yksittäiset pisteet piirtää yhteen? Millä tavalla supertietokoneen, kvanttietokoneen yhteistyössä sen ympärille houkutellaan kasvuyrityksiä, startupeja, että syntyy sellainen toisiaan ruokkiva, positiivinen kierre ja sellainen valtioneuvoston tasolta ja ministeriön tasolta määrätietoisesti ohjattu strateginen ote? Tätä olen jäänyt tässä erityisesti kaipaamaan.

Tämä on kansallisesti aivan välttämätöntä, jotta meillä on yhteinen pelikirja paitsi siellä ministeriöiden välillä myöskin täällä meille edustajille, jotta joka kerran, kun kohtaamme ulkomaailmaa, tiedämme, että tämä on se linja, tämä on se strategia, jota Suomi ajaa. Meidän täytyy vahvasti puolustaa omia etujamme siinä kohtaa, kun eurooppalaista resurssia ollaan jakamassa.

Vastaavasti omissa aloitteissamme EU:n suuntaan emme pysty ajamaan asiaamme sillä tavoin, että sanomme kaikkeen vain ”ei”. Emme voi sellaisella puhtasoppisuudella pärjätä, jos kaikki isot jäsenmaat jakavat suokuokalla rahaa omalle vanhentuneelle teollisuudellensa ja me toteamme sormea heristäen, että tällainen ei vain käy, jos emme tarjoa mitään vaihtoehtoja. Yksi konkreettinen vaihtoehto voisi olla esimerkiksi se, joka esimerkiksi EU-avaintavoitteisiin liittyvässä tulevaisuusvaliokunnan lausunnossa on todettu, että entäpä jos Suomi esittäisi EU:lle, että kun meillä on neljän prosentin bkt-tavoite tki-rahoituksen suhteen, niin EU:lla olisi vastaava — joku konkreettinen, selkeä sitoumus siihen, minkä verran EU tulee tutkimukseen ja kehitykseen sijoittamaan. Olen varma, että Suomi teknologisella osaamisellaan tässä varmastikin tulisi pärjäämään.

Toinen vaihtoehto on se, että huolehdisimme siitä, että suomalaiset huipputeknologiset yritykset menestyvät Euroopan ulkopuolisissa kilpailuissa Yhdysvaltoja ja Kiinaa vastaan. Silloin loisimme Eurooppaan vientituki-instrumentin, jolla voisimme tukea kilpailussa Yhdysvaltain pääomasijoittajien syviä taskuja ja Kiinan valtion nollakorkoisia rahoituksia vastaan.

Tämmöisiä aloitteita tarvitaan. Tällaista johtajuutta tarvittaisiin nyt sen eteen, että suomalainen teknologia menestyisi maailmalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

15.11 Sakari Puisto ps: Kiitoksia! Turhan usein tässä salissa ei pääse keskustelemaan tutkimus- ja innovaatiopolitiikasta näinkään syvällisesti.

Olen itse asiassa samaa mieltä näistä lähtökohdista edustaja Harakan kanssa. Jos ajatellaan viime kaudella parlamentaarista tki-työryhmää ja sen raporttia, niin niissähän keskittyttiin hyvin pitkälti kvantitatiivisen rahoituksen määrää koskeviin asioihin ja verovähennysinstrumenttiin, mutta huomiota ei ollut vielä kovin paljoa laadullisissa, sisällöllisissä ja ohjaamiseen liittyvissä asioissa, joissa työ käsittääkseni nyt jatkuu tällä eduskuntakaudella uudessa parlamentaarisessa työryhmässä. Tähän liittyy myös valtioneuvoston puolelta TIN eli tutkimus- ja innovaationeuvosto, minkä järjestelyä on jossakin määrin muokattu ja mikä minun mielestäni on hyvin vahvat perusteet, niin että sen pitääkin olla aktiivinen.

Edelleen aktiivisuutta tulee lisätä myös tänne eduskunnan päähän. Meillä on täällä lukuisia valiokuntia — talousvaliokunta, myös tulevaisuusvaliokunta, monia muita — joissa tki-elementti on vahvasti läsnä. Nämä kuitenkin käsittelevät näitä asioita aika irrallisesti, ja se näkymä valtioneuvoston puolelle nimenomaan TIN-neuvostoon on varsin ohut. Vuorovaikutustahan ei ole kovinkaan paljon. Toki me nähdään pöytäkirjoja, tavaataan ministeriä aika-ajoin ja niin edespäin, mutta näitä nimenomaan tulisikin vahvistaa.

No, sitten vielä tähän EU-vaikuttamiseen. Tietysti valtiontukikilpailuhan on nyt tullut EU:sta, suurten jäsenvaltioiden piiristä, ja myös ulkopuolelta, Yhdysvalloista ja IRA-paketista, ja tähän on meille aika valitettava kehityskulku. Me ei haluttaisi nähdä sitä. Mutta realistisesti tietysti on otettava huomioon, että näin on ja näin varmaan tulee olemaan ainakin näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa. Tästä asetelmasta ei kovin helposti pääse irti silloin, kun henki on jo ulos pullosta. Mutta sitä paremmalla syyllä huomiota pitäisi kiinnittää nimenomaan laatuun, kilpailullisuuteen ja siihen, miten me nimenomaan teknologia-alalla pystytään tuomaan sekä tuottavuutta että kilpailullisuutta ja menestymään kansainvälisessä kilpailuympäristössä, mikä ei myöskään ole missään nimessä mitään puhdasoppista vaan itse asiassa lähestulkoon sen vastakohta. Sen takia muun muassa digimarkkina-asetus on otettu, koska pelikenttä on monella tavalla hyvin vääristynyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

15.14 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Puisto puhuu nyt niin viisaita, että on pakko jatkaa keskusteluita. Kiitos, arvoisa talousvaliokunnan puheenjohtaja — kuten itsekin sanoit, harvoin päästään täällä puhumaan näin syvällisesti todella, todella isoista ja vaikeistakin asioista.

Mitä tulee siihen, mitä sanoit TINistä alustana, neuvostona, yhdyin kaikkeen siihen siiloutumiseen itsekin valtioneuvoston jäsenenä toimineena. Ja ehkä nyt menen ratkaisukeisiksi tähän eurooppalaiseen näkökulmaan, että kyllähän me tarvitaan sellaista Airbus-tyyppistä ajattelua Eurooppaan. Se on hyvä esimerkki, kun sen kaikki ymmärtävät tuolta siviili-ilmailun alalta, ja minä olen pääministeri Orpoa kehunutkin siitä, että tämä puolustusalan avaus, Euroopan investointipankin mukaan ottaminen, oli pitkstä aikaa Suomelta eurooppalainen avaus, johon koko Euroopan unioni lähti mukaan. Tätä lisää ja vähemmän sitä negatiivista ”ei:n” sanomista — toki sitäkin pitää välillä tehdä.

Kuten tässä on todettu, loppujen lopuksi tässä on kysymys pisteiden yhdistämisestä, kokonaisuuksien luomisesta. Ja kun tässä mainittiin nämä vientitakuut ja vientitoimijat... Minusta tämä hokeminen on jotenkin ollut vähän harmillistakin tässäkin salissa: strategiset autonomiat, taloudelliset turvallisuudet. Joo, niitä on helppo sanoa, mutta mitä ne oikeasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

ovat? Minusta tämä viennin rahoittaminen on ollut yksi esimerkki siitä, että samaan aikaan, kun yhdysvaltalainen Exim pelaa miljardoilla, tiedetään, miten kiinalaiset toimivat, meillä pistemäisesti jokainen Euroopan maa tekee yksittäisiä päätöksiä, ja valitettavan usein suomalainen Finnvera on se kaikkein eniten riskejä karttava, puhumattakaan sitten Teollisuussijoituksesta ja tästä koko meidän apparaatista, joka on erittäin reaktiivinen, kun koko muu maailma ja Eurooppa ovat proaktiivisia eli aloitteellisia. Ja sitten me kysymme täällä, että missä se Suomen kasvu on ja missä ne investoinnit ovat.

Eli kyllä tämä on asennekysymys mutta myös kysymys siitä, että me ohjaamme toimijoita siihen, että me teemme emmekä vain kysy, miksi on niin vaikeaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

15.16 Timo Harakka sd: Hyvä puhemies! Minäkin kiitän valiokunnan puheenjohtaja Puistoa erittäin antoisasta puheenvuorosta, jonka toivon, että pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra erittäin huolellisesti lukisivat ja sisäistäisivät, koska tässä olisi minun mielestäni selkeästi eväitä ja avauksia positiiviseen tulevaisuuteen.

Korostitte tutkimus- ja innovaationeuvoston merkitystä. Se on hyvä työkalu, mutta kiinnitän huomiota siihen, että se on aika iso konklaavi, joka kokoontuu aika harvoin ja jossa ei varsinaisia päätöksiä tehdä. Ja on ehkä liioiteltua odottaa, että pääministeri aidosti johtaisi tällaista neuvostoa sellaisella strategisella otteella. Oma kokemukseni valtioneuvostosta on se, että parhaiten tätä hallintorajat ja ministeriöt ylittävää yhteistyötä koordinoidaan ja myöskin ohjataan ministerityöryhmissä, joissa kokoontuvat relevantit ministerit sillä ajatuksella, että nyt tehdään päätöksiä asioista, jotka eivät kuulu yksinomaan jonkun yhden ministerin tontille.

Tältä osin viime kaudella perustettu digiministeriryhmä ja sen alla virkamiehistä koostuva digitoimisto olivat ensimmäinen pyrkimys saada näitä todellakin Euroopan unioninkin lainsäädäntöagendalla korkeimmalla olevia datatalouden strategisia asioita eteenpäin. Ensimmäistä kertaa oli se näkymä siihen, että mitä kaikkea julkinen hallinto tällä data-alueella eri ministeriöissä tekee. Voi sanoa, että tässä päästiin lupaavasti eteenpäin. Ja olen iloinen siitä, että nykyinenkin hallitus jossain muodossa tämän digiministeriryhmän on halunnut pitää yllä, koska näen, että se on konkreettisten, linjaavien päätösten kannalta paljon, paljon tehokkaampi työkalu kuin mikään TIN.

Kiinnitän vain huomiota myös siihen, että ikävä kyllä tässä uusimmassa muodossaan tämä digiministeriryhmä ei ole ihan yhtä käyttökelpoinen kuin edellisellä kaudella, koska siitä puuttuu yksi erittäin keskeinen ministeri. Ja se ministeri on elinkeinoministeri, jolle tässäkin tapauksessa juuri tämä aihepiiri nimenomaan kuuluu ja jonka tehtävänä on suomalaista teknologiaa ja datataloutta viedä eteenpäin. Joten tällainen korjaus on ihan välttämätön toteuttaa jo ennen kuin edustaja Puisto tähän tärkeään tehtävään, voisiko sanoa, myöskin tältä laidalta suurin suosionsoituksin, astuu. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

15.20 Sakari Puisto ps: Kiitoksia viimeisimmästä.

Arvoisa puhemies! En ole ollut tutkimus- ja innovaationeuvostossa kertaakaan itse kokouksessa, mutta sen perusteella, mitä minä ymmärrän siitä, se, että se on pääministeriveitoinen, on hyvä asia sinänsä, koska sehän tarkoittaa sitä, että se arvovalta ja se kaikki yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2024 vp

teen kokoava taho ovat korkealla tasolla, mutta siihen tietysti liittyy se haaste, että kun pääministerillä on niin monta muutakin asiaa mielessä — erilaiset budjettiasiat ja niin edespäin — niin miten saadaan sitten se draivi keskittyä nimenomaan tähän tki-elementtiin, mikä on varsin tärkeä.

Toinen asia on se, mihin te puheenvuorossanne myös viittasitte, eli se, millä saadaan vielä tällaisen ohjaavan järjestelyn lisäksi tämmöinen enemmän toimeenpaneva, käsikasaratyylinen valtioneuvoston tasoinen järjestely hoidettua. Se on toinen kysymyksensä vielä.

Vielä tästä edustaja Skinnarille, kun mainitsitte vain yhtenä kuriositeettina, yhtenä elementtinä, tämän vientiluottosäätelyn. Käsittääkseni tämä on yksi asia, mitä tehdään nyt parastakin aikaa. Se ei taida olla EU:n piirissä, mutta OECD:n piirissä tarkastellaan tätä vientiluottosäätelyn ja sen ehtojen päivittämistä, niin että se soveltuu paremmin tähän tämän päivän tilanteeseen ja markkinakehitykseen ja kilpailuun, mitä me nähdään tänä päivänä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 11/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.